



men). De rechters zijn in ieder geval streng als ze moeten oordelen of er al dan niet sprake is van plagiaat! Wat de hyperlinken betreft, is de vraag nog niet helemaal opgelost. De meeste juristen menen dat een eenvoudig link toegelaten is. U mag in elk geval niet de webpagina's van een andere site in uw eigen site inbrengen door bijvoorbeeld de webpagina's van deze andere site in de lay-out van uw eigen site op te nemen (*framed deep linking*).

Hoe leef ik regels na?

Wie moet ik contacteren om een toestemming te bekommen ?
Wat moet ik doen om in orde te zijn met de auteursrechten?

In principe is het eenvoudig: het volstaat een toestemming te vragen aan de auteur of zijn rechthebbende (zijn beheersvennootschap, erfgenaam, uitgever...)

In de praktijk is het soms zeer moeilijk. *Wie is de auteur ? (onder zijn artikels staan slechts zijn initialen) Wat is zijn adres ? Heeft hij nog steeds zijn rechten of richt ik mij tot een beheersvennootschap? Welke vennootschap dan ?*

Opgepast : deze moeilijkheden zijn geen excuus en iedereen wordt geacht de wet te kennen. Wanneer u een overtreding begaat (door bijvoorbeeld een tekst te gebruiken zonder toestemming van de auteur) bent u aan de auteur zijn **basisrechten** verschuldigd die hij u onder normale omstandigheden in rekening brengt. Uw schuld wordt **verzwaard** door de andere overtredingen die u begaan hebt (gebrek aan toestemming, gebrek aan naamsvermelding, gebrek aan respect voor de integriteit van het werk, ...) !

Indien u één of meerdere journalistieke werken wenst te gebruiken, neemt u best contact op met de JAM. Bezoek onze website of contacteer ons telefonisch. Wij zijn er om de auteurs te helpen. Daar slagen wij echter enkel in door ook de gebruikers te helpen.

JAM cvba

R. Vandendriesschelaan, 38
1150 Brussel

tel : + 32 2 777 08 30

fax : + 32 2 777 08 40

mail : info@jam.be

web : www.jam.be

Journalisten auteursmaatschappij



JAM

De pers gebruiken en toch de auteursrechten respecteren



Inleiding : de werken

De wet beschermt de **originele werken** waarvoor de auteur zijn kennis, talent, ideeën en originaliteit heeft ingebracht. De persartikels, radio- of televisiereportages, pagina's van een website zijn dus over het algemeen, maar niet altijd, originele werken.

Deze originele werken zijn **beschermd** want - zo zegt de wet - zij zijn eigendom van hun auteurs die "**rechthebbenden**" worden genoemd. Het werk behoort tot het vermogen van de auteur. Zo kunnen zijn erfgenamen het erven tijdens de periode van bescherming die loopt tot 70 jaar na de dood van de auteur. De auteur kan, net zoals bij een huis, zijn werken aan iemand verkopen (via een **overdracht**), verhuren (via een **licentie**) of het beheer ervan toevertrouwen (via een **mandaat**) aan een beheersvennootschap.

In principe kan dus niets gedaan worden zonder de **voorafgaande toestemming** van de auteur. Het auteursrecht is een **individueel recht**. Het komt aan de auteur toe het gebruik ervan te regelen met degenen die van het werk gebruik willen maken.

Om het gebruik ervan te regelen, dient er, zo stelt de wet verder, een overeenkomst afgesloten te worden. Dit "contract" moet talrijke zaken nader bepalen: wat draagt de auteur over, met welke doelstelling, voor hoelang, in welke landen, tegen welke vergoeding, enz...

Maar de auteur staat niet alleen voor deze lastige taak. De wet staat "het **collectief beheer**" van de werken toe. Met andere woorden, de auteur kan zich inschrijven bij een beheersvennootschap die contracten zal tekenen in zijn naam, de rechten zal innen en deze zal verdelen.

Maar om deze activiteit van collectief beheer te kunnen uitoefenen, dient men te voldoen aan een uitgebreide reeks verplichtingen welke bij wet worden vastgesteld, en de goedkeuring te verkrijgen van de bevoegde minister. De JAM heeft deze goedkeuring.



weigeren een toestemming te vragen en auteursrechten te betalen omdat ik toch gratis publiciteit maak voor de journalist als ik zijn artikel verspreid? Overigens heeft de journalist zijn artikel kunnen schrijven



dankzij het feest dat mijn vereniging georganiseerd heeft en waarover het artikel gaat.

dit verandert niets aan de zaak. Een journalist heeft geen publiciteit nodig en heeft u ook niet gevraagd om publiciteit te maken. U bent uiteraard "eigenaar" van uw evenement... maar het artikel dat de journalist hierover maakt, geeft u geen enkel auteursrecht op zijn werk. Zelfs in dit geval, is de wet van toepassing.

zeggen dat de journalist waarvan ik artikels wil gebruiken, de informatie dankzij mij ontvangen heeft. Ik meen dus dat ik in ruil voor de



informatie die ik hem bezorg en die hij publiceert, het recht heb om zijn teksten gratis te gebruiken.

dit is een misverstand. Er bestaat geen auteursrecht op informatie... enkel op een originele tekst. Uw informatie behoort dus in feite aan niemand toe. U kan dus de informatie uit de artikels van deze journalist overnemen, maar de artikels zelf mag u niet gebruiken. Dit neemt niet weg dat de journalist, aangezien u een "bron" bent van hem, u toelaat zijn werken te gebruiken onder gunstigere voorwaarden. Hij zal hierover praten met de beheersvennootschap die hem vertegenwoordigt.

artikels gebruiken zonder te betalen op voorwaarde dat ik ze sa-



menvat en/of herschrijft? Vervolgens zet ik op mijn website een link naar de websites van de kranten waar men de oorspronkelijke teksten gratis kan lezen.

indien u de teksten herschrijft of samenvat, is er geen probleem. Maar let op dat u niet doet alsof: u moet ze werkelijk samenvatten, werkelijk een nieuwe tekst schrijven. Er bestaan geen precieze regels (die bijvoorbeeld zeggen dat men maximum 50% van een tekst kan overne-



Enkele uitzonderingen

De wet bepaalt uiteraard een reeks uitzonderingen op de hierboven vermelde basisregels. Zonder op deze gevallen verder in te gaan, vermelden wij hier gewoon het **citaatrecht** (een kort fragment uit het werk reproduceren), de **bloemlezingen** die bestemd zijn voor het onderwijs, het overnemen van **elementen** voor informatiedoeleinden in het kader van een verslag actuele gebeurtenissen, de gratis mededeling binnen de **familiekring**, de **parodie**, enz...

Elk van deze uitzonderingen wordt heel precies omschreven en strikt geïnterpreteerd.

Mag ik ...

in mijn persoverzicht een stuk van een artikel overnemen omdat het hele artikel me niet interesseert en omdat ik op die manier geen auteursrechten zal moeten betalen?

nee! U loopt het risico dat de auteur u verwijt dat u de wet heeft willen ontduiken en dat u de integriteit van zijn werk geschonden heeft. De auteurswet laat enkel de reproductie zonder toestemming van korte fragmenten toe. Het dient echt om korte fragmenten te gaan die gebruikt worden ten behoeve van kritiek, polemieken, onderwijs of in het kader van wetenschappelijke werkzaamheden en het dient te gebeuren overeenkomstig de eerlijke beroepsgebruiken.

ervan uitgaan dat ik gratis een toestemming tot gebruik van een werk zal krijgen omdat ik mijn website louter vrijwillig beheer met mijn eigen geld en iedereen er gratis toegang toe heeft?



aarzel niet contact op te nemen met de auteur of zijn beheersvennootschap. De meeste beheersvennootschappen passen in zulke gevallen reducties op hun tarief toe. Maar droom niet te veel: auteurs moeten ook leven en als er verminderingen worden toegekend, zullen deze toch gematigd zijn.



Individuele rechten

Eenvoudig gezegd, zijn de **individuele rechten**, de rechten die kunnen worden beheerd door de auteurs of door hun beheersvennootschappen.

In feite betreft het alle rechten die een "normale", "klassieke" exploitatie van de werken mogelijk maken. Het gaat bijvoorbeeld om:

- ♦ een *webmaster* die een passie heeft voor de spoorwegen de toelating geven om op zijn persoonlijke site enkele artikels te plaatsen die hem interesseren
- ♦ een basketbalclub de toelating geven om een persoverzicht samen te stellen met artikels waarin over haar wordt gesproken, en te verspreiden onder haar leden
- ♦ een administratie toelating geven om teksten op hun intranet te plaatsen en door te sturen via mail naar haar kaderleden of personeel
- ♦ een autoconcessiehouder de toelating geven om aan potentiële klanten fotokopies uit te delen van artikels waarin het nieuwste model dat in hun showroom staat, besproken wordt...

In elk van deze gevallen – en heel wat andere – moet de gebruiker **vooraleer** gebruik te maken van de tekst toestemming vragen aan de auteur (of aan de rechthebbende) en een contract met hem ondertekenen.

Collectief recht

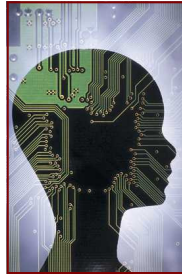
In bepaalde gevallen is het collectief beheer van de werken de enige mogelijkheid. In deze gevallen mogen de auteurs hun rechten niet individueel beheren. Ze moeten gebruik maken van de diensten van



een beheersvennootschap (die hierdoor in zekere zin een monopoliepositie verwerft, wat voor haar een nieuwe reeks verplichtingen met zich meebrengt).

Dat is bijvoorbeeld het geval voor de **reprografie**.

Men kan zich moeilijk voorstellen dat elke persoon die van een artikel een fotokopie wenst te nemen voor de voordracht die zijn zoon houdt op school vooraf een contract moet tekenen met de auteur.



In dit geval keert de wet de verplichtingen enigszins om: iedereen heeft in principe de toestemming om **fotokopies** te nemen voor **privé-gebruik**. Als tegenprestatie voor dit recht moet iedereen die een fotokopieertoestel bezit en eenieder die fotokopies neemt een **bijdrage** betalen aan **Reprobel**, de vennootschap die uitgever en auteurs verenigt om de reprografierechten te innen en te verdelen.

De student die een cursus kopieert in de copy shop om de hoek profiteert van wat men de **wettelijke licentie** noemt. Het is een "bijzondere machtiging", die de wet hem toekent, om een werk in bepaalde omstandigheden te fotokopiëren zonder de voorafgaande toestemming van de auteur te vragen. Er is trouwens een grote kans dat deze student zich er niet van bewust is dat hij, door zijn fotokopies te betalen in de copy shop, enkele eurocenten bijdraagt voor de vergoeding aan Reprobel en dus voor de auteurs.

Maar opgelet: de reprografie dekt enkel het **privé-gebruik** van de gekopieerde werken. Het is niet omdat men deze reprografierechten betaald heeft aan Reprobel dat men bijvoorbeeld een publicitaire folder met artikels mag maken.

Morele rechten

W e hebben het tot hier toe enkel gehad over geldzaken. Dit is wat men het **vermogensrecht** (gelinkt aan het vermogen van de auteur) noemt. Er moet echter ook nog één en ander gezegd worden over de **morele rechten** van de auteurs...

Van zodra de informatie, die journalisten bezitten, onthuld wordt, wordt

ze een onderdeel van het **openbaar domein**. Deze informatie behoort toe aan iedereen. Informatie is op zich niet beschermd. De artikels en reportages die geschreven worden op basis van deze informatie maken echter geen deel uit van het openbaar domein. Om de auteur te beschermen tegen het "verlies van intellectueel bezit" dat om de hoek gluurt, heeft de wetgever het begrip moreel recht ontwikkeld, dat één van de kenmerken is van het Europees recht, in tegenstelling tot het Angelsaksisch recht.

Het moreel recht omvat in concreto:

- ◆ **Het recht op verspreiding**. Dit houdt in dat de auteur, in alle omstandigheden, soeverein beslist wanneer zijn werk voltooid is en kenbaar mag worden gemaakt aan het publiek. Hij beslist ook hoe het werk mag worden verspreid.
- ◆ **Het vaderschapsrecht**. Dit bepaalt dat de auteur, en hij alleen, beslist of het werk moet worden getekend, met zijn naam of met een pseudoniem, ofwel dat het anoniem moet blijven. Hij kan zelfs aan een derde toestaan dit werk in zijn plaats op te eisen.
- ◆ Het recht op **respect voor de integriteit** van het werk. Dit biedt de auteur de mogelijkheid verzet aan te tekenen tegen "elke vervorming, omvorming, wijziging" of tegen "elke andere **aantasting**" van zijn werk die zou gebeuren zonder zijn **toestemming**. En dat zelfs nadat de auteur de rechten op zijn werk heeft overgedragen.

Het volstaat niet enkel om de bron te vermelden om volledig in orde te zijn met het auteursrecht. Men moet ook de andere morele rechten (bv het artikel niet veranderen) en de vermogensrechten respecteren.

Het volstaat niet enkel om de vermogensrechten te respecteren (bijvoorbeeld Reprobel betaald hebben), men moet de bron van de teksten vermelden, ze niet aanpassen, enz ...

